

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Менеджмент європейської економічної інтеграції: підручник / С.М. Писаренко, Н.В. Горін, Л.А. Українець та ін.; за ред. С.С. Писаренко. – К.: Знання, 2012. – 373 с.
4. Гребельник О.П. Митна справа – підруч. 4-те вид. оновл. та доповн. / О.П. Гребельник. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 472 с.
5. Державна Фіскальна Служба України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/>

Юлія Ткачук

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Луцик А.І.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

Податки на споживання відіграють важливу роль в податковій системі України, оскільки становлять значну частку дохідної частини державного бюджету і виступають одним з засобів перерозподілу національного доходу. Незважаючи на їх фіскальну ефективність, існує ряд проблем, пов'язаних з функціонуванням податків на споживання в Україні, вирішення яких є необхідним для ефективного функціонування податкової системи України. Постійні зміни у податковому законодавстві, стосовно податків на споживання були обумовлені як об'єктивними причинами (економічна криза), так і суб'єктивними (лобіювання інтересів окремих політичних сил).

Багато відомих українських науковців присвятили свої праці питанням, що пов'язані з оподаткуванням споживання та проблемам пов'язаним з ним. Дану проблему вивчали такі вчені-економісти, як Василик Ю.М., Яковлева А.М., Малишкін О., Сидоренко О., Сігайов А.О., Мельник В.М., Мельник М.М., Хлебнікова І.І., Семенко Т., Федосов В.М., Луїна І.О., Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Соколовська А.М.

До основних проблем оподаткування податку на додану вартість можна віднести те, що фіскальна ефективність ПДВ прямо залежить від рівня використання пільгового оподаткування, тобто аналіз використання пільг в Україні надав можливість зробити висновок про неефективність застосованого механізму регулювання споживчого попиту та відсутність адресності в наданні пільг соціального призначення, які формують більше 80 % загального показника бюджетних втрат. Незважаючи на те, що перелік найбільших пільг в Україні є економічно чи соціально обґрунтованим, не втрачає актуальності питання ефективності використання вивільнених коштів, наприклад, щорічне субсидування аграрної галузі за рахунок пільг з ПДВ, стан її матеріально-технічної бази залишається незадовільним, проте скасування більшості пільг може мати вкрай негативні наслідки економічного й соціального характеру [2]. Скасування усіх пільг з ПДВ у сучасних умовах може не лише не принести додаткових надходжень до бюджету, але й значно зашкодити розвитку окремих галузей економіки. Вирішенням даної проблеми, у політиці надання пільг з ПДВ, може виступати дотримання принципу чіткого визначення термінів їхньої дії, з метою попередження ризику перетворення короткочасної економічної підтримки на довготермінову політику перерозподілу доходів держави на користь окремих секторів економіки [3].

Ще однією сучасною проблемою виступає практика розширення диференційованого оподаткування, яка активно використовується у інших країнах. У 2014 році в Україні змінено підхід щодо оподаткування - скасовано режим звільнення від оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та виробів медичного призначення. З 1 квітня 2014 року відповідно до підпункту "в" пункту 193.1 статті 193 Податкового кодексу запроваджено режим оподаткування таких товарів за ставкою 7 %. Важливо виділити, що здійсненні певні податкові зміни, щодо диференціації оподаткування ПДВ. Методом вирішення даної

проблеми є розподіл товарів, котрі оподатковуються ПДВ на групи (для прикладу товари першої необхідності, товари розкоші та інші товари), в залежності від групи встановлювати окремі ставки, це дало б змогу соціально незахищеним верствам населення витратити менші кошти, а різниця в дохідній частині ПДВ до державного бюджету покривалася б за рахунок товарів розкоші, котрі б оподатковувалися за вищими ставками податку.

До основних проблем оподаткування митом належить визначення митної вартості. Визначення митної вартості як бази нарахування митних податків є однією із найскладніших процедур у міжнародній митній практиці, зважаючи на те, що близько 80% правопорушень митного законодавства виникають саме з приводу визначення митної вартості товарів. Дані правопорушення виникають внаслідок зацікавленості фізичних та юридичних осіб до зменшення митної вартості, що в свою зменшить суму податків до сплати. Митні органи, які б мали виявляти дані порушення, через співпрацю з імпортерами/експортерами допомагають у здійсненні правопорушень.

Вирішенням даної проблеми виступатиме здійснення належного контролю за діяльністю митних органів, підвищення їх кваліфікації, а також запровадження значніших покарань за неефективне виконання поставлених завдань. Для фізичних та юридичних осіб вирішенням даної проблеми може слугувати проведення детальнішого контролю за переміщенням товарів, а також удосконалення системи, яка займається визначенням рівня ризику переміщуваних товарів.

Наступною проблемою виступають технічні та інші спеціальні обмеження, більшість яких не передбачена Митним кодексом України. Як зазначають митні службовці, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності не в змозі швидко отримати технічні та спеціальні дозвільні документи, що підтверджують відповідність встановленим нормам. Існує велика бюрократична тяганина при виконанні цих заходів, відсутня необхідна кількість дозвільно-контрольних лабораторій. Вирішення даної проблеми є автоматизація даних процесів на загальнодержавному рівні.

Проблемами акцизного оподаткування виступає незаконне ввезення чи вивезення підакцизних товарів, а саме тютюнових виробів. Тривалий час найпопулярнішими аргументами проти зростання акцизного податку на тютюн в Україні була загроза незаконного ввезення сигарет з Росії і Молдови. Проте в даний час основною проблемою є не ввезення сигарет до України, а з України. Фізичні особи купують тютюнові вироби за низькими цінами, адже в Україні акцизний податок на тютюнові вироби, відносно країн ЄС не значний, і шляхом незаконного переміщення через митний кордон України перепродують на території іншої країни, отримуючи прибуток. Підвищення акцизного податку до загальноєвропейського рівня дасть змогу зменшити незаконне переміщення, а також зменшити вживання шкідливих для здоров'я акцизних товарів населенням країни, та отримати додаткове джерело одержання прибутку державою.

Проблематика оподаткування споживання в Україні потребує вивчення та дослідження, оскільки при збільшенні податків населення шукає можливості оптимізувати свої податкові витрати, знайти методи законного уникнення від сплати податків, та здійснити незаконне переміщення товарів через митний кордон України, з метою одержання додаткового прибутку. При удосконаленні матеріально-технічної бази ДФС, запровадженні значиміших штрафів та налагодженні роботи фіскальних органів з населенням вдасться вирішити проблеми та збільшити дохідну частину бюджету України.

Література:

1. Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2011– 558 с.
2. Молдован О. Ліквідація податкових пільг: шкурка вичинки не варта / О. Молдован // Реальна економіка. – 2012. – 08.10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication/22/27839.html>
3. Напрями та механізми підвищення фіскальної та регулятивної ефективності ПДВ: Аналітична записка // Офіційний Веб-портал Національного інституту стратегічних

досліджень при Президентіві України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/247/>

Віталій Труш

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Герцаківський С.Д.

УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ

Ефективності здійснення митної справи, у сучасних умовах розвитку міжнародної торгівлі, перешкоджають жорсткі документарні вимоги при перетині державних кордонів, значна кількість митних формальностей та низький рівень автоматизації обов'язкових митних процедур. Тенденції світового розвитку визначають нові завдання зі спрощення митних процедур, процедур логістики на території будь-якої країни.

Підходи до прискорення і спрощення митних процедур визначені Всесвітньою митною організацією у Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 (далі - Кіотська конвенція), Рамкових стандартах забезпечення безпеки і спрощення процедур міжнародної торгівлі.

В стандартах 3.18 (супровідні документи), 3.21 (декларації), 6.9 (митний контроль) і 7.1 (загальні положення) Кіотської конвенції зафіксована вимога використовувати ІТ та електронні засоби в діяльності митних органів. Відповідно до стандарту 7.4 Кіотської конвенції, митні органи зобов'язані створити сприятливу нормативно-правову базу, в тому числі використання методів електронної аутентифікації (наприклад, цифрові підписи). В закріплених в Кіотській конвенції методичних рекомендаціях щодо використання інформаційних та комунікаційних технологій (далі - ІКТ) велику увагу приділено питанням автоматизації митних процедур та управління проектами. Зокрема, розкривають питання: сфери застосування ІКТ (обробка декларацій, випуск товарів, електронні платежі, транзит, зовнішньоторговельна статистика, виконання вимог нормативно-правових документів); процесу розробки систем, управління проектами та змінами; інформаційної безпеки; аутсорсингу в сфері митного оформлення; правові аспекти використання ІТ та багато іншого. В рамках будь-якого проекту з автоматизації митних процедур, націленого на реалізацію положень Кіотської конвенції, слід також застосовувати модель даних ВМО в якості стандартного рішення для систем електронного обміну повідомленнями та даними. Реалізація подібного проекту потребуватиме перегляду, а в більшості випадків і реструктурування митних процесів, а також гармонізації різних вимог до даних, використовуваним відповідними національними прикордонними відомствами, з метою створення єдиного національного масиву даних. Більш того, такі проекти потребують ефективного керівництва, здатного керувати всіма змінами, що відбуваються.

Основним напрямом реформування української митниці та вдосконалення митної системи України є автоматизація процедур митного оформлення товарів, тобто максимальне виключення „людського фактору” при здійсненні митних процедур (обліку, аналізу ризиків, відбору для пост-аудиту тощо), що має на меті значно зменшити корупційну складову в діяльності посадових осіб митниці.

Автоматизація митних процедур припускає використання ІКТ для виконання завдань, що стоять перед митними органами. Дані технології можуть обслуговувати або весь процес митного очищення - від подачі, прийому та обробки імпорتنих, експортних і транзитних вантажних і товарних декларацій та оплати необхідних мит та податків, до випуску товарів із зони митного контролю, або тільки його частину. Автоматизація митних процедур відкриває нові можливості перед митними органами, в тому числі можливість обробки декларацій до прибуття вантажів на кордон і автоматизований випуск товарів за наявності необхідних гарантій і забезпечення. Крім того, це може спростити застосування систем управління